

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

NIC 2016

The 3rd National
and the 1st International Conferences 2016

"Integration of Buddhism with research to develop a sustainable society"

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3
และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1

"พุทธบูรณาการกับการวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน"

หน่วยงานเจ้าภาพร่วม Co-Hosts

28 March 2016

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๓ ระดับนานาชาติครั้งที่ ๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

เรื่อง “พุทธบูรณาการกับการวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน”

ร่วมกับ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

และสถาบันเครือข่ายอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ที่ปรึกษา : พระโสภณพัฒนบัณฑิต, ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น
พระครูปริยัติธรรมวงศ์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร
อาจารย์จีระ ศรเสนา ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป
อาจารย์พลเผ่า เพ็งวิภาศ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต
อาจารย์บุญมา ทวีภักดิ์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
พระครูภาวนาโพธิคุณ, ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น
ดร.วิทยา ทองดี ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขต

บรรณาธิการ : รศ. ดร.เอกฉัตร จารุเมธีชน ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

กองบรรณาธิการ : พระครูปริยัติธรรมวงศ์, ดร. พระมหาสำราญ กมมสุโข, ผศ.ดร.
พระมหาโยธิน โยธโก, ผศ. พระมหาประกาศ อากาศโร
รศ.ดร.โสวิทย์ บำรุงภักดิ์ ผศ.ดร.สุวิน ทองปั้น ผศ.ดร.ชาญชัย ฮวดศรี
ดร.นาคพล เก็นชัย ดร.สุรพล พรหมกุล ผศ.ดร.บุรินทร์ ภูสกุล
ดร.นิรัช เรืองแสน ผศ.ดร.จรัส ลีกา อาจารย์นิเทศ สนั่นนารี
อาจารย์ชยันต์ บุญพิโย ดร.ปัญญา คล้ายเดช ดร.ธวัชรัตน์ แดงหาญ
อาจารย์นภกนก เมืองโคตร คุณสาริกา ไสวงาม
คุณจารุวรรณ ประวันเน

ศิลปะและรูปเล่ม : พระครูปริยัติธรรมวงศ์, ดร.สุรพล พรหมกุล

คอมพิวเตอร์ดีไซน์ : นายวัชรพงษ์ ผาบัจันดา และ พระมหาสุรินทร์ ปสิทุธิเมธี

พิมพ์เมื่อ : มีนาคม ๒๕๕๙

จำนวนพิมพ์ : ๑,๐๐๐ เล่ม

ISBN : 978-616-300-210-5

จัดพิมพ์ในงาน : การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๓ ระดับนานาชาติครั้งที่ ๑
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
วันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

พิมพ์ที่ : หจก. โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา ๒๓๒/๑๙๙ ถนนศรีจันทร์
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร ๐๔๓-๓๒๘-๕๘๘-๕๑ โทรสาร ๐๔๓-๓๒๘-๕๙๒
Email: klungpress@hotmail.com

**การประชุมวิชาการระดับชาติ
ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**

**ห้องประชุมย่อยที่ ๙ ห้อง ๓๑๐
อาคาร ๑๐๐ ปี สมเด็จพระพุทธมหาราช (อภ. วาสภมหาราช)**

ผู้ทรงคุณวุฒิ :

- ๑) พระมหาสุกิตฺย อากาภโร, ดร.
: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๒) รศ.ดร.สุกิจ ชัยมุสิก
: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่	ผู้นิพนธ์	บทความ
๑*	อภินันท์ ทะสุนทร	การเตรียมความพร้อมด้านการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์สู่ประชาคมอาเซียน
๒*	พิสิษฐกุล แก้วงาม	ขั้นตอนธรรมกับความท้าทายในการสร้างประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน
๓*	ดร.อรชร ไกรจักร์	พุทธบูรณาการพยาบาลวิชาชีพกับงานวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน
๔*	สุรพงษ์ แสงเรณู	การทุจริตคอร์รัปชันและระบบอุปถัมภ์ในการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๕*	พระครูสังฆรักษ์เด่นชัย เขมธโร	การบริหารงานตามหลักอริยธรรมของผู้บริหารเทศบาลในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
๖*	พระมหาชัยเดช อุตตทนโต	ประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอสังขะจังหวัดสุรินทร์
๗*	พระครูสังฆรักษ์คณิต คุณะโสโก	การปฏิบัติงานตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตยอำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม
๘*	พระวีระพล จิตวิโร	การบริหารงานตามหลักเบญจธรรมของผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะแก้วอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
๙*	พระปลัดเกษฎา มหาปัญญา	บทบาทพระสงฆ์ไทยกับการพัฒนาภายใต้กระบวนการทัศน์ประชาคมอาเซียน
๑๐**	วัฒนา หลวกัประยูร	ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดท่าซุง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี
๑๑**	พระอำนาจ สุ่มงคโล (โพธิ์สุ)	การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอวังสะพุงจังหวัดเลย
๑๒**	พระมหาไพฑูรณ์ ยสินธโร	ประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
๑๓**	พระเมธีวชิรภูษิต (จำเนียร จิรวโร)	รูปแบบการปกครองประชาธิปไตยที่เหมาะสมต่อสังคมไทย
๑๔**	ศิริกร เรืองจิต	การดำเนินกิจกรรม ๕ ส ตามหลักอิทธิบาท ของสำนักงานอัยการในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
๑๕**	วิเชียร มุลตะกร	ทรรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
๑๖**	ดร.ยุทธนา พูนเกิดมะเรง และคณะ	การบูรณาการหลักการดูแลสุขภาพตามหลักพระพุทธศาสนาของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำวัด
๑๗**	พระวินัย อคคปัญญา	ความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการพระธรรมทูตในเขตอำเภอแก่งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา
๑๘**	ณัฐพล ฉัตรพงศ์ไพบูลย์	ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการของศูนย์ข้อมูล

ที่	ผู้พิมพ์	บทความ
		ข่าวสารอาเซียน สำนักประชาสัมพันธ์เขต ๑ ขอนแก่น
๑๙**	พระสมุห์ณัชนพล ขนิติพิโล	การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลอากาศ อำเภอบ้านดง จังหวัดสุรินทร์
๒๐**	พระอธิการมิตร เดชธมโม	การบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรม ของผู้บริหารเทศบาล ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
๒๑**	ดร.อนุวัต กระสังข์	องค์การภาครัฐ : การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจการ พระพุทธศาสนา
๒๒**	สุนิต ทูลประโคน	ความต้องการด้านการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ ตำบลหนองบอน อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
๒๓**	ศตวรรษ สงกานัน	การปฏิรูประบบราชการในทัศนะภาวะผู้นำไทยแห่งยุคศตวรรษ ที่ ๒๑
๒๔**	ดร.ธวัชรัตน์ แดงหาญ	การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาสาธารณสุขใน ชุมชน
๒๕**	ดร.จิรศักดิ์ภณ พิริยสุวัฒน์	พุทธธรรมน้อมนำจิต : ศึกษากรณีผู้ต้องขังหญิง เรือนจำเลย จังหวัดเลย
๒๖**	นวลละออ กมลภพ	การบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับ ชุมชน อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดกาฬสินธุ์
๒๗**	อุไรลักษณ์ ลิปา	การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การ บริหารส่วนตำบลดินดำ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

หมายเหตุ : *หมายถึงผู้นำเสนอบทความ **หมายถึง ไม่ต้องนำเสนอบทความ

ขันติธรรมกับความท้าทายในการสร้างประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน Toleration and the Challenge of APSC

พิสิษฐกุล แก้วงาม^{*}
พชยา เลือดชัยพฤกษ์^{**}

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การยกระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องความมั่นคงในประชาคมอาเซียนของนักศึกษา : กรณีศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์” โดยเป็นส่วนของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องความรู้ความเข้าใจต่อประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน จากการสำรวจทฤษฎีและงานวิจัยจำนวนหนึ่งพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนยังได้รับการศึกษาน้อย โดยเฉพาะหากเทียบกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อีกทั้งประวัติศาสตร์ความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศของแต่ละประเทศสมาชิกนั้น ทำให้มีความจำเป็นต้องแสวงหาหนทางบูรณาการแนวคิดพุทธธรรมโดยเฉพาะขันติธรรมเข้ามา

คำสำคัญ : ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน, ขันติธรรม, ความรู้ความเข้าใจ

Abstract

This academic article is a part of a research project called “Student’s Cognizance Improvement on Security in ASEAN : A Case Study of the Department of Political Science, Humanities and Social Science Faculty, Petchabun Rajabhat University”. This article extracted the part of literature review on the cognizance on ASEAN Political-Security Community (APSC) which found that, especially while comparing to the ASEAN Economic Community, the APSC was less studied. Moreover, the intranational conflict in each member’s history brought out the need of the Buddhism’s concepts integration, especially the concept of Toleration.

Keywords : APSC, Toleration (Buddhism), Cognizance

๑. บทนำ

ในทางสังคมศาสตร์นั้นโลกคือพื้นที่ที่วัฒนธรรมที่แตกต่างกันเข้ามาปะทะสังสรรค์กันอย่างไรก็ดี การปะทะสังสรรค์ดังกล่าวก็มีขอบเขตอยู่ภายในสังคมการเมืองนั้นๆเป็นหลัก การปะทะสังสรรค์ข้ามวัฒนธรรมนั้นหากจะเกิดขึ้นก็ได้เป็นไปอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะกับกระบวนการทัศน์ที่มองว่าโลกยุคใหม่นั้นเป็นโลกของรัฐชาติที่มีพรมแดนขอบเขตชัดเจนว่าอยู่ตรงไหน ทว่ากระบวนการทัศน์ดังกล่าวเริ่มเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๐ ความรวดเร็วของสังคมการเมืองที่เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ถูกเร่งเร้าด้วยพัฒนาการ

^{*} อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
^{**} อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ของเทคโนโลยีโดยเฉพาะการขนส่งและการสื่อสาร ทำให้โลกติดต่อสัมพันธ์กันอย่างรวดเร็วเข้มข้น โลกจึงกลายเป็นสังคมการเมืองที่เต็มไปด้วยการเคลื่อนย้ายของผู้คน และแน่นอนสิ่งที่ตามเข้ามากับผู้คนก็คือ วัฒนธรรมโลกาภิวัตน์จึงเป็นตัวเราให้เกิดการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมที่วนวายซับซ้อนมากขึ้น และนำมาซึ่งปัญหาการบริหารจัดการการปกครองใหม่ๆ จากความหลากหลายดังกล่าว

ในระดับกลุ่มประเทศอาเซียน หนึ่งในสามเสาหลักของประชาคมอาเซียนคือ “ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community; APSC)” ซึ่งก็คือความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน โดยมีความมุ่งหวังที่จะสร้างชีวิตที่เป็นสุขร่วมกัน ความยุติธรรมให้กับพลเมืองอาเซียนบนฐานของการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย, นิติรัฐ, ธรรมาภิบาล, การพิทักษ์สิทธิเสรีภาพตามหลักสิทธิมนุษยชนบนพื้นฐานความแตกต่างหลากหลายของเพศสภาพ, เชื้อชาติ, ศาสนา, ภาษา, ภูมิหลังทางสังคมวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดเคารพกันและกัน ใช้การแก้ปัญหาด้วยการพูดคุยบนฐานของผลประโยชน์ส่วนร่วมของสมาชิกอาเซียน พิมพ์เขียวที่พัฒนามาตั้งแต่ ค.ศ. ๒๐๐๓ สุดท้ายได้เสนอให้การร่วมมือของประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนมีประเด็นแผนงาน ๓ ประการโดยสรุป คือ^๑

๑. มีค่านิยม และบรรทัดฐานร่วมกันร่วมกันพัฒนาการเมืองทั้งในด้านวิชาการ องค์กร สถาบันของรัฐและประชาสังคม เพื่อสร้างนิติรัฐ ธรรมาภิบาล ระบบกฎหมายและการตุลาการที่เป็นสากล รับรองสิทธิพลเมืองอาเซียนตามหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงการต่อต้านการคอร์รัปชันสร้างความเข้าใจและการยอมรับในระบบการเมือง วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของประเทศสมาชิกโดยเน้นแลกเปลี่ยนองค์ความรู้โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยซึ่งต่างๆ เหล่านี้จะระบุไว้ในกฎบัตรอาเซียน รวมถึงสนธิสัญญาต่างๆ ได้แก่ สนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (the Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia; TAC), สนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (the Southeast Asian Nuclear-Weapon-Free Zone Treaty; SEANWFZ) และ ปฏิญญาวาดด้วยการปฏิบัติของภาคีฝ่ายต่างๆ ในทะเลจีนใต้ (the Declaration on the Conduct of Parties (DOC) in the South China Sea) เป็นต้น

๒. สร้างภูมิภาคที่อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และยืดหยุ่น โดยร่วมรับผิดชอบในความมั่นคงร่วมกัน ด้วยการสร้างนโยบายระหว่างประเทศสมาชิกให้มีลักษณะป้องกันความขัดแย้ง ในการประชุมภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Regional Forum; ARF) โดยเฉพาะการจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defense Minister's Meeting, ADMM) เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการทหาร ต่อต้านการก่อการร้าย หรือพูดคุยหาทางออกให้ข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกที่คงไว้ซึ่งการเคารพหลักการต่างๆ ของรัฐ โดยเฉพาะอำนาจอธิปไตยเหนือเขตแดนของประเทศสมาชิกด้วย รวมไปถึงการสร้าง ความมั่นคงและการร่วมมือในเขตภูมิภาคแปซิฟิก และการสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่ที่เคยเกิดความขัดแย้งเพื่อเร่งสร้างการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลเมืองอาเซียน

๓. การสร้างพลวัตรความร่วมมือนอกภูมิภาคอาเซียนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยจากพิมพ์เขียวประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนดังกล่าวจะเห็นได้ชัดว่าแนวทางในการสร้างความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงนั้นจะผูกติดกับฐานคิดแบบ “เสรีประชาธิปไตย” เป็นสำคัญโดยเฉพาะกับหลักการเรื่องสิทธิมนุษยชน และแม้จะในพิมพ์เขียวดังกล่าวเป็นการมองผู้คนในอาเซียนในฐานะของ

^๑ Public Outreach and Civil Society Division, the ASEAN Secretariat, “Capacity Building for the ASEAN Secretariat 2008-2015”, Cited by [http://www.cb-asec-project.de]. on March 12, 2016.

“พลเมืองอาเซียน” ทว่าใจความสำคัญที่ปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights; UDHR) นั้น รับรองสิทธิความเป็นมนุษย์ไว้ทั้งในเรื่อง สิทธิ เสรีภาพในการดำรงชีวิต เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา การศึกษา และการเมือง ตามหลักนิติรัฐ ซึ่งตราไว้เป็นกฎหมายระหว่างประเทศ (The Universal Declaration of Human Rights) ทว่าในทางปฏิบัติการละเมิดสิทธิมนุษยชนเองนั้นเอาเข้าจริงมักเป็นสิ่งที่เริ่มต้นจาก “กิจการภายใน” ของประเทศเสียมากกว่า เห็นได้จากแนวทางการวิจัยการละเมิดสิทธิมนุษยชนของ องค์กรสอดส่องสิทธิมนุษยชน (Human Right Watch) ที่ชี้ให้เห็นว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้นแม้เป็นเรื่องระดับสากลแต่ทั้งหมดก็เกิดจากเรื่องภายในประเทศทั้งสิ้น^๒

สำหรับบทบาทของไทยในด้านการเมืองและความมั่นคงอาเซียนคือเร่งให้กฎบัตรอาเซียนมีผลบังคับใช้ในช่วงที่ไทยเป็นประธานอาเซียน คือราว ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ จัดตั้งและผลักดันการดำเนินการของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights - AICHR) รับรองและผลักดันการปฏิบัติตามแผนการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนส่งเสริมให้คณะมนตรีของประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนมีผลงานเป็นรูปธรรม เช่น การส่งเสริมความร่วมมือด้านการรักษาสันติภาพในภูมิภาคยกระดับบทบาทของรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนในด้านการจัดการภัยพิบัติและความร่วมมือกับภาคประชาสังคมในการแก้ไข Non-Traditional Security Threats ผลักดันให้สหรัฐฯ เข้าเป็นภาคีสถิติสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia - TAC) ผลักดันให้เขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia Nuclear Weapon-Free Zone - SEANWFZ) มีบทบาทมากขึ้นในเวทีระหว่างประเทศ และสร้างเสถียรภาพในอาเซียนส่งเสริมให้อาเซียนเป็นเขตปลอดอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูงส่งเสริมให้มีความโปร่งใสด้านนโยบายและข้อมูลทางทหารในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่งเสริมมาตรการสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measures - CBMs) และการทูตเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy) ในกรอบการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum - ARF) และส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในกระบวนการอาเซียน^๓

นอกจากนี้สังคมอาเซียนส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเปลี่ยนแปลงด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศสมาชิกจากกระบวนการวัฒนธรรมข้ามพรมแดนรัฐชาติครั้งสำคัญนั้นคือการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในช่วงปลาย พ.ศ. ๒๕๕๘ กระบวนการวัฒนธรรมข้ามพรมแดนรัฐชาติที่นำมาทั้งการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมและปัญหาสังคมการเมืองรูปแบบใหม่ อาทิ ภาษา แรงงานข้ามชาติ ภาวะการจ้างงาน การจัดสวัสดิการสังคม ฯลฯ และที่สำคัญการบริหารจัดการการปกครอง (governance) ดังนั้นหน่วยงานการปกครองของรัฐที่มีหน้าที่บริหารจัดการการปกครองจึงต้องมีการเตรียมพร้อมที่จะรับมือกระบวนการวัฒนธรรมข้ามพรมแดนรัฐชาติอย่างเหมาะสมการปรับตัวดังกล่าวนี้ไม่ได้หมายความว่าความถึงการปรับตัวตามนโยบายภาครัฐเพียงเท่านั้น ซึ่งถ้ากล่าวให้ถึงที่สุดการรับเพียงนโยบาย

^๒ Human Right Watch, “World Report 2015”, Cited by [<https://www.hrw.org/world-report/2015>] on March 12, 2016.

^๓ ASEAN Human Rights Declaration. เข้าถึงได้จาก. [<http://www.mfa.go.th/asean/th/other/2397/page-2.html>] เมื่อ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

มาปฏิบัติไม่เพียงพออีกต่อไปแล้ว แต่ต้องหมายความว่าถึงการเตรียมพร้อมเพื่อจะปรับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวัฒนธรรมข้ามพรมแดนรัฐชาติของบุคลากรปฏิบัติการของรัฐด้วย

กล่าวได้ว่าความท้าทายสำคัญอีกประการหนึ่งคือการที่ยังมีประเด็นที่มีความอ่อนไหวสูงในแต่ละประเทศสมาชิกต่างๆหรือระหว่างประเทศสมาชิกซึ่งสร้างข้อจำกัดให้กับการที่อาเซียนจะใช้กลไกของตนได้ การเผชิญหน้าและแก้ไขปัญหาคความท้าทายเหล่านี้เช่นกรณีที่เกิดขึ้นกับทุกประเทศไม่ประสงค์ที่จะให้อาเซียนมายุ่งเกี่ยวกับปัญหาภายในประเทศแม้ว่าปัญหาดังกล่าวจะมีนัยหรือผลกระทบในระดับภูมิภาคก็ตามการที่ยังไม่มีความไว้วางใจหรือเชื่อใจระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเนื่องจากประเทศต่างๆยังอยู่ในสภาพที่ต้องแข่งขันแย่งชิงผลประโยชน์ระหว่างกันเช่นในเรื่องการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลซึ่งมีส่วนให้เกิดความตึงเครียดมากขึ้นในทะเลจีนใต้เป็นต้นนอกจากนี้การที่ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนยังต้องพึ่งพาอาศัยบทบาทของประเทนอกภูมิภาค แต่ก็ต้องระวังประเทมหาอำนาจไม่ให้ครอบงำภูมิภาค^๔

โดยสรุป ปัญหาอุปสรรคสำคัญที่สุดในเสถียรการเมืองและความมั่นคงอาเซียนคือการสร้างค่านิยมร่วมกันเนื่องจากความหลากหลายของวัฒนธรรมการเมือง (Political Culture) ของประเทศสมาชิกอาเซียนและการที่แต่ละประเทศยังไม่มุ่งไปสู่การสร้างผลประโยชน์ร่วมกันของประชาคมอย่างชัดเจนส่วนหนึ่งของปัญหาเกิดจากการที่ภูมิหลังความขัดแย้งระหว่างประเทศ และภายในประเทศของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนนั่นเอง ดังนั้นก่อนที่จะเริ่มศึกษาอนาคตของการสร้างความมั่นคงให้กับอาเซียน ผู้วิจัยขอเสนอว่าควรต้องมีการศึกษาย้อนไปข้อมูลที่อาจส่งผลต่อความเป็นไปได้ที่จะก่อให้เกิดความไม่มั่นคงเสียก่อน เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการป้องกันปัญหากระทบกระทั่งทั้งภายในประเทศสมาชิกและระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

๒. การศึกษา “ความชั่วร้าย” ในทางสังคมศาสตร์

ในวิชาสายสังคมศาสตร์ (social science) หรือการศึกษาสังคมแบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งหากกล่าวให้ถึงที่สุดก็คือพยายามลดทอนคุณค่าและค่านิยมทางสังคมต่างๆของมนุษย์ออกไปให้เหลือเพียงแต่สิ่งที่ “วัดได้” แม้การตีความ “สังคมศาสตร์” ดังกล่าวนี้อาจจะเป็นการตีความจากแนวทางการศึกษาสังคมสมัยใหม่ที่มองสังคมด้วยวิธีวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (social physics) ที่ในปัจจุบันก็ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการตีความ “สังคมศาสตร์” เพียงด้านเดียว ให้ความสำคัญที่ “วิทยาศาสตร์” และละเลยมิติของความเป็น “สังคม” ก็ตาม^๕ เคิร์ท วูฟฟ่มองว่าหนึ่งในค่านิยมของมนุษย์ที่สูญหายไปจากการศึกษาสังคมแบบวิทยาศาสตร์ก็คือ “ความชั่วร้าย (evil)” และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่นักสังคมศาสตร์ไม่ศึกษาความชั่วร้ายนั้นส่วนหนึ่งก็เพราะมองว่าโมทัศน์นั้นไม่มีความเป็นกลางเพียงพอ และจะว่าไปแล้วก็ไม่เป็นกลางอย่างที่สุดในบรรดาโมทัศน์อื่นๆที่ว่าด้วยคุณค่าทางสังคมของมนุษย์ ที่เป็นเช่นนี้เพราะความชั่วร้ายถูกมองว่าเป็นคุณค่าที่เกิดจากอคติของมนุษย์ผู้ใดผู้หนึ่งมากกว่าจะเป็นอคติแบบรวมหมู่ดังนั้นความชั่วร้ายจึงถูกตีความว่าเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคลมากกว่าพฤติกรรมทางสังคม นั้นทำให้ความชั่วร้ายไม่ได้ได้ถูกมองว่ามีความจำเป็นต้องศึกษาในทางสังคมศาสตร์แบบพฤติกรรมศาสตร์^๖

^๔ กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, รายงานของไทยเกี่ยวกับมุมมองความมั่นคงในภูมิภาคประจำปี ๒๕๕๕ ในกรอบ ASEAN Regional Forum. (กรุงเทพฯ : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๕).

^๕ โปรดดู David Jary and Julia Jary (ed.), The Harper Collins Dictionary of Sociology. (New York : Harper Collins, 1991). และ Adam Kuper and Jessica Kuper (eds.), The Social Science Encyclopedia. (London : Taylor & Francis, 1996).

^๖ Kurt H. Wolff, “For a Sociology of Evil”, in Journal of Social. (Issues 25, 1969), pp. ๑๑๑ – ๑๑๒.

ทว่าอีกด้านหนึ่ง แม้ความชั่วร้ายจะถูกมองโดยนักสังคมศาสตร์โดยเฉพาะในสายพฤติกรรมศาสตร์ว่าเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคล แต่เมื่อความชั่วร้ายสัมพันธ์กับความเกลียดชัง และสำหรับนักสังคมศาสตร์นั้น ความเกลียดชังนั้นก็ถูกมองว่าเป็นพฤติกรรมรวมหมู่ของมนุษย์ อาทิ ในทฤษฎีความตึงเครียด (strain theory) ซึ่งอธิบายโครงสร้างสังคมอันนำไปสู่ความเกลียดชังของ โรเบิร์ต เมอร์ตัน^๙ นอกจากนี้รัฐยังทำให้ความรุนแรงต่อเหยื่อกลายเป็นเรื่องที่ชอบธรรมผ่านการสร้างความเปี่ยงเบน ความอันตราย และความด้อยกว่าทางสังคม^{๑๐} กระบวนการประกอบสร้างทางสังคมในระดับรัฐดังกล่าวนี้ ความเกลียดชัง “ถูกทำให้ชอบธรรม” อยู่ตลอดเวลา กล่าวอีกทางหนึ่ง ความเกลียดชังทำให้ปัจเจกบุคคลรู้สึกว่าการเกลียดเป็นสิ่งสมควรกระทำ เป็นสิ่งที่ถูกต้องลดทอนคุณค่าของเหยื่อไปพร้อมกับยกระดับความเกลียดชังของกลุ่มพวกตนให้เปรียบได้กับจริยธรรม หรืออย่างน้อยก็ทำให้กลุ่มของพวกตนรู้สึกสบายใจ หรือกระทั่งคุ้มค่าที่จะทำการก่อความรุนแรงต่อเหยื่อ รัฐจึงเป็นตัวผลักดันความเกลียดชัง สู่การให้ความชอบธรรมในกระทำความรุนแรงที่ชั่วร้ายต่อเหยื่อ ซึ่งความรุนแรงที่ชั่วร้ายที่สุดก็คือการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์^{๑๑} ดังที่ นีล เครสเซล เน้นย้ำจากการศึกษาเปรียบเทียบการให้เหตุผลของบรรดาอาชญากรสงครามว่าความเชื่อมั่นในความเกลียดชังนั้นๆ ได้ฝังรากลึกในสังคมจากการกล่อมเกล้าของรัฐจนสร้าง “ความเกลียดรวมหมู่” (mass hatred) อันเป็นเหตุผลสำคัญของการทำสงครามรวมถึงการสร้างอาชญากรรมในสภาวะสงครามขึ้นได้^{๑๒}

การศึกษาความชั่วร้ายในทางสังคมศาสตร์ อาจพิจารณาเพิ่มเติมจากการศึกษาความรุนแรง ซึ่งหากพิจารณาการศึกษาความรุนแรงในระดับรัฐนั้น กรณีศึกษาที่น่าสนใจคือข้อถกเถียงที่เกิดจากกลุ่มนักวิชาการที่ศึกษาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ กล่าวคือนับตั้งแต่ราฟาเอล เลมกิน นักกฎหมายอเมริกันเชื้อสายโปแลนด์บัญญัติศัพท์คำว่า genocide (การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์) ขึ้นมาและพยายามโน้มน้าวให้องค์การสหประชาชาติรับรองว่าการที่ “กลุ่ม เชื้อชาติ (racial) ศาสนา (religious) การเมือง (political) หรือกลุ่มอื่นใดถูกทำลายลงทั้งหมดหรือเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง” ถือว่าเป็นอาชญากรรมต่อกฎหมายระหว่างประเทศ และควรแสวงหาหนทางในการป้องกันปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ในตอนแรกเลมกินเสนอให้ “การทำลายกลุ่มทางการเมืองและกลุ่มอื่น” ถือว่าเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรูปแบบหนึ่ง^{๑๓} ทว่าหลังจากการถกเถียงในเวทีสหประชาชาติ และอิทธิพลในเวทีสหประชาชาติของสหภาพโซเวียตซึ่งในเวลานั้นต้องการปราบปรามพวกคูลัค (kulaks) ซึ่งเป็นกลุ่มชาวนาร่ำรวยที่สหภาพโซเวียตมองว่าเป็นภัยต่อระบอบคอมมิวนิสต์ ความหวาดกลัวว่าการกระทำของสหภาพโซเวียตจะถูกนิยามว่าเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ ทำให้ที่สุดแล้วคำว่า “กลุ่มทางการเมืองและกลุ่มอื่น” ถูกตัดออกจากรายการของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่บัญญัติไว้ใน “เอกสารข้อตกลงว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Convention on

^๙ Robert K. Merton, *On Social Structure and Science*. Piotr Sztompka (ed.), (Chicago : University of Chicago Press, 1996).

^{๑๐} Barbara Perry, *In The Name of Hate : understanding hate crime*. (Routledge : London and New York, 2001), pp. 178-180.

^{๑๑} พิสิษฐกุล แก้วงาม, “ความเกลียดชัง : สำนวทฤษฎีและข้อคิดเห็นบางประการ”, ใน เอกสารสืบเนื่องจากการประชุมเวทีวิจัยมนุษยศาสตร์ไทย ครั้งที่ ๘. (๒๕๕๗). หน้า ๘๑๔ – ๘๒๗.

^{๑๒} Neil J. Kressel, *Mass hate: the global rise of genocide and terror*. (New York : Plenum Press, 2002), pp. 232 – 243.

^{๑๓} โปรตุ ราฟาเอล เลมกิน, “Genocide - A Modern Crime”, In *Free World* 9 (4), (April 1945), pp. 39-43. และ Raphael Lemkin, “The Crime of Genocide”, in *American Scholar* 15 (2), (April 1946), pp. 227-230.

the Prevention and Punishment of Genocide)”^{๑๒} ของสหประชาชาติ มากกว่านั้นใน ค.ศ. ๑๙๘๖ สหรัฐอเมริกาแสดงออกว่าไม่ยอมให้ “กลุ่มทางการเมืองและกลุ่มอื่น” เข้ามารวมอยู่กับนิยามของการฆ่าเผ่าพันธุ์ ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการเมืองภายในของสหรัฐอเมริกา ประวัติศาสตร์ของคนอเมริกันที่มีต่อชาวอินเดียนแดง รวมถึงบทบาทของสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนาม ดังกล่าวนี้อาจส่งผลต่อวงวิชาการด้านการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ศึกษา (genocide studies) ที่ยังคงศึกษาประเด็นเรื่องการฆ่า “กลุ่มทางการเมืองและกลุ่มอื่น” ด้วยการเลี่ยงไปใช้คำอื่น อาทิ “ความเลวร้ายที่เกี่ยวข้อง (relative atrocities)” และ “การฆ่าล้างทางการเมือง (politicides)” เป็นต้น รวมถึงการถกเถียงในวงวิชาการว่าการฆ่า “กลุ่มทางการเมืองและกลุ่มอื่น” ด้วยวิธีทางการเมืองในสภาวะสงครามจะนับรวมว่าเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ด้วยหรือไม่ อีกเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์ของการศึกษาดังกล่าวได้สร้างกรอบการศึกษาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ รวมถึงการกระทำความรุนแรงโดยรัฐดังนี้^{๑๓}

๑. การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เกิดขึ้นพร้อมๆ กับสงคราม ไม่จะเป็นสงครามระหว่างประเทศ หรือสงครามภายใน

๒. รัฐใดที่เคยเกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์แล้วไม่มีการลงโทษผู้กระทำ รัฐเหล่านั้นมีโอกาสจะเกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อีกในอนาคตมากกว่ารัฐอื่นๆ ๓ เท่า

๓. รัฐที่ปกครองโดยกลุ่มชาติพันธุ์ มักมีการกีดกันกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ออกจากความเป็นพลเมือง

๔. ผู้ปกครองในรัฐมักมีอุดมการณ์แบบปิด อาทิ นาซี, คอมมิวนิสต์ หรือรากฐานนิยมทางศาสนา และมักเป็นคนเพียงจำนวนน้อย

๕. ในรัฐที่มีความเป็นอภิชนาธิปไตยมากมักแปรผันตรงกับการเกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ส่วนในรัฐเผด็จการเบ็ดเสร็จจะมีโอกาสการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มากที่สุด

๖. ในรัฐที่ปิดตัวจากภายนอก (hermit kingdom) มีโอกาสในการก่อความรุนแรง และฆ่าล้างเผ่าพันธุ์พลเมืองของตน

๗. รัฐที่มีพฤติกรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จะเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนขนาดหนักอยู่แล้ว อาทิ การจับกุมคุมขังโดยไม่ผ่านกระบวนการยุติธรรม, การทรมาน, การใช้กระบวนการยุติธรรมในการละเมิดสิทธิมนุษยชน

สำหรับแง่มุมทฤษฎีที่น่าสนใจในทางรัฐศาสตร์ชี้ว่าในยุคสมัยใหม่นั้น รัฐที่มีการปกครองที่ไม่ใช่ระบอบเสรีประชาธิปไตยมีโอกาสที่จะฆ่าประชาชนมากกว่ารัฐที่เป็นเสรีประชาธิปไตย โดยรัฐที่มีอำนาจมาก หรือมีการปกครองแบบเผด็จการเบ็ดเสร็จมากเท่าไร อำนาจการตัดสินใจจะกระจุกตัวอยู่กับกลุ่มคนจำนวนน้อยมากเท่านั้น รวมถึงขาดการตรวจสอบถ่วงดุลในการใช้อำนาจ แต่สำหรับในรัฐประชาธิปไตยนั้นก็มีการฆ่าประชาชนได้เช่นกัน แต่ทว่าเมื่อใดที่เกิดการฆ่าประชาชนขึ้นนั้นจะไม่ได้เกิดขึ้นด้วยการตัดสินใจในระบอบประชาธิปไตย บรรดารัฐต่างๆ ในศตวรรษที่ ๒๐ กระทำความรุนแรงต่อประชาชนในระดับการฆ่าด้วยเหตุผลทางการเมืองเพื่อสร้างความชอบธรรมตามการจัดลำดับสูงต่ำในสังคมหรือทำลายคู่ตรงข้ามของกลุ่มการเมืองที่ครอบงำอิทธิพลทางการเมืองรัฐจึงมักจะมีอุดมการณ์และนโยบายสนับสนุน

^{๑๒} โปรดดู Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, (Paris, 9 December 1948).

^{๑๓} Barbara Harff, “Assessing Risks of Genocide and Politicide”, in Monty G. Marshall and Ted R. Gurr (eds.), *Peace and Conflict 2005*. Cited by http://www.genocidewatch.org/images/AboutGen_Assessing_Risks_of_Genocide_and_Politicide.pdf. on March 10, 2016.

การก่อความรุนแรงต่อกลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้าม หรือสนับสนุนกลุ่มการเมืองใดกลุ่มหนึ่งให้ก่อความรุนแรงต่อกลุ่มทางการเมืองที่อยู่ตรงข้าม^{๓๔} การฆ่าประชาชนนั้นจะเกิดขึ้นไม่ได้หากผู้มีอำนาจ, รัฐ, หรือแม้แต่ผู้สถาปนาอำนาจว่าตนเป็นรัฐอธิปไตยไม่เห็นชอบด้วยและเอาเข้าจริงการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์นั้นผูกโยงอย่างยิ่งกับการทำลายล้างวัฒนธรรมมากพอๆกับการทำลายล้างชีวิต^{๓๕}

๓. การฆ่าหมู่โดยรัฐที่แอบแฝงในประวัติศาสตร์อาเซียน

ในตารางข้อมูลการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของ Genocide Watch หากเลือกพิจารณาเฉพาะกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน มีข้อมูลที่น่าสนใจดังนี้^{๓๖}

ประเทศ	ปี ค.ศ.	ผู้เสียชีวิต	เหยื่อ	ผู้กระทำ
เมียนมาร์	๑๙๔๒	๒๐,๐๐๐	ชาวมุสลิมโรฮิงญา, ชาวมุททะยะไซ	ชาวมุททะยะไซ, ชาวมุสลิมโรฮิงญา
	๑๙๔๕ – ๑๙๔๘	๑,๐๐๐+	กลุ่มกบฏกะลากง	กองกำลังพม่าอิสระ
	๑๙๔๘ – ๑๙๖๒	๑๕,๐๐๐	กลุ่มกบฏ, ทหารรัฐบาล	รัฐบาล, กลุ่มกบฏ
	๑๙๖๒ – ๒๐๐๗	๑๐๐,๐๐๐	ชาวนาน, ชาวกะเหรี่ยง, นักศึกษา	รัฐบาลSLORC
	๒๐๐๗ – ๒๐๑๑	๑,๐๐๐+	พระ, กลุ่มเรียกร้องประชาธิปไตย	รัฐบาลSLORC
	๑๙๘๘–ปัจจุบัน	๘๐๐,๐๐๐	ชาวโรฮิงญา	รัฐบาล
อินโดนีเซีย	๑๙๖๕	๕๐๐,๐๐๐	พวกคอมมิวนิสต์	รัฐบาลซูฮาร์โต
	๑๙๖๖ – ๒๐๐๕	๑๐,๐๐๐+	ชาวอาเจะห์	กลุ่มลัทธิกริยาต
		๑,๐๐๐+	ชาวโมลุกกะ	
		๑,๐๐๐+	ชาวสุลาเวสี	
	๑๙๘๔–ปัจจุบัน	๑๐๐,๐๐๐+	ชาวปาปัวตะวันตก, ชาวอีเรียนจาया	กองทัพรัฐบาล
ฟิลิปปินส์	๑๙๗๒ – ปัจจุบัน	๑,๐๐๐+	ผู้สนับสนุนรัฐบาล	กลุ่มกบฏมาร์กซิสต์
			กลุ่มแบ่งแยกดินแดน	กองทัพรัฐบาล,

^{๓๔} Barbara Harff and Ted R. Gurr, "Toward Empirical Theory of Genocides and Politicides: Identification and Measurement of Cases since 1945", in *International Studies Quarterly* 32, (September 1988), pp. 359 – 370.

^{๓๕} Barry Sautman, "Cultural Genocide in International Context", in Barry Sautman, *Cultural Genocide and Asians State Peripheries*, (Basingstoke: New York : Palgrave Macmillan, 2006). pp. 2-9.

^{๓๖} Genocide Watch, "Countries at Risk Report 2014", Cited by [http://genocidewatch.net/alerts-2/new-alerts/]. on March 10, 2016.

ประเทศ	ปี ค.ศ.	ผู้เสียชีวิต	เหยื่อ	ผู้กระทำ
กัมพูชา				แนวร่วมปลดปล่อย ชาโมโร
			พวกคอมมิวนิสต์	กลุ่มอาบูไซยาฟ
	๑๙๕๕ - ๑๙๖๖	๖,๐๐๐	ศัตรูของ พระมหากษัตริย์	รัฐบาลกษัตริย์
	๑๙๖๖ - ๑๙๗๕	๑๕,๐๐๐	ชาวเวียดนาม	รัฐบาลลอน นอน
	๑๙๖๘ - ๑๙๗๕	๓๖๐,๐๐๐	ผู้สนับสนุนรัฐบาล	เขมรแดง
	๑๙๗๕ - ๑๙๗๘	๒,๒๐๐,๐๐๐	ศัตรูของชนชั้น, ชาวมุสลิม, ชาวเมือง, ชาวเวียดนาม	
	๑๙๗๘ - ๑๙๘๓	๒๓๐,๐๐๐	ประชาชน	รัฐบาลเฮง สัมริน, เขมรแดง
เวียดนาม	๑๙๘๓ - ๑๙๘๘	๑,๐๐๐+	ศัตรูของรัฐบาล	รัฐบาลฮุน เซน
	๑๙๕๕ - ๑๙๕๓	๑๐,๐๐๐+	กลุ่มฝ่ายซ้าย	ชาวเวียดนาม (อาณานิคม)
	๑๙๕๕ - ๑๙๗๕	๘๐,๐๐๐	กลุ่มฝ่ายซ้าย	รัฐบาลเวียดนามใต้
	๑๙๕๕ - ๑๙๗๕	๑,๐๐๐,๐๐๐	ชนกลุ่มน้อย	รัฐบาลเวียดนาม เหนือ
	๑๙๗๕ - ปัจจุบัน	๑๐,๐๐๐+	ผู้อพยพทางเรือ, ประชาชน	รัฐบาลเวียดนาม
ลาว	๑๙๕๕ - ๑๙๖๐	๑๐,๐๐๐+	กลุ่มฝ่ายซ้าย	พวกกษัตริย์นิยม, รัฐบาลฝรั่งเศส
	๑๙๖๐ - ๑๙๗๕	๑๐๐,๐๐๐	กลุ่มต่อต้านคอมมิวนิสต์	พรรคคอมมิวนิสต์ ลาว
	๑๙๗๕ - ปัจจุบัน	๑,๐๐๐+	ชาวม้ง	รัฐบาลลาว

จากตารางจะพบว่าในช่วงก่อนสงครามเย็น รัฐต่างๆในกลุ่มประเทศอาเซียนต่างมีเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการฆ่าประชาชนด้วยเหตุผลทางการเมืองรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งทั้งสิ้น บางปรากฏการณ์ยังเกิดขึ้นอยู่เรื่อยๆจนปัจจุบัน และหากพิจารณาจากข้อสรุปที่ว่า หากรัฐใดๆ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตยน้อย โอกาสของการเกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ย่อมสามารถเกิดขึ้นได้ง่ายอาจกล่าวได้ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนก็มี

พฤติกรรมความรุนแรงแอบแฝงอยู่แทบทุกประเทศ และแม้ประเทศไทยไม่ได้มีข้อมูลสรุปอยู่ในตาราง แต่ประวัติศาสตร์ของการฆ่าประชาชนของประเทศไทยเองก็เชื่อว่าไม่มีปรากฏ อาทิ เหตุการณ์ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ หรือปัญหาทางการเมืองในสังคมไทยที่เกิดร่วมสมัย ณ ปัจจุบันนี้

จากการสำรวจขององค์กรไม่แสวงหากำไรจำนวนหนึ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อาทิ ดัชนีประชาธิปไตย (democracy index) ที่สำรวจใน ค.ศ. ๒๐๑๔ โดยหน่วยงาน The Economist Intelligence Unit (EIU) จำแนกรัฐต่างๆออกเป็น ประเทศประชาธิปไตยเต็มที (full democracy) ประชาธิปไตยที่มีตำหนิ (flawed democracy) ระบบผสม (hybrid regime) และ ระบบอำนาจนิยม (authoritarian regime) หากเลือกพิจารณาเฉพาะประเทศสมาชิกอาเซียน ผลคือประเทศสมาชิกอาเซียนมีระดับดัชนีสูงสุดถึงต่ำสุดเรียงลำดับดังนี้ กลุ่มประเทศประชาธิปไตยที่มีตำหนิ คือ อินโดนีเซีย, ฟิลิปปินส์, มาเลเซีย, และสิงคโปร์ กลุ่มประเทศระบบผสม คือ ไทย, และ กัมพูชา ส่วนกลุ่มประเทศอำนาจนิยม คือ เวียดนาม, เมียนมาร์, และ ลาว^{๑๗} จากข้อมูลดังกล่าว พอจะกล่าวได้ว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนที่นับว่ามีความเป็นประชาธิปไตยสูงกับต่ำ มีเท่ากันอย่างละครึ่ง และนั่นหมายถึงโอกาสในการก่อความรุนแรงจากรัฐต่อประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียนมีครั้งต่อครั้ง โดยเฉพาะกับประเทศสมาชิกที่เคยเกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ตามตาราง ของ Genocide Watch ข้างต้น คือ เวียดนาม, เมียนมาร์, และ ลาว

อย่างไรก็ดี จากการสำรวจการพัฒนาประชาธิปไตยโดย Democracy Ranking Association ที่ทำการสำรวจการพัฒนาประชาธิปไตยทั้งในด้านระบอบการปกครอง และวัฒนธรรมประชาธิปไตย ความรู้ความเข้าใจ รวมถึงการตื่นตัวทางการเมืองของพลเมืองในรัฐที่พลเมืองถูกนิยามว่า “อิสระ” หรือ “อิสระบางส่วน” โดยกลุ่ม Freedom House โดยเปรียบเทียบกับปี ๒๐๐๙ - ๑๐ และ ๒๐๑๒ - ๑๓ พบว่าประเทศที่มีพัฒนาการของประชาธิปไตยสูงสุดไปต่ำสุดเป็นดังนี้ ไทย, ฟิลิปปินส์, สิงคโปร์, อินโดนีเซีย ส่วนมาเลเซียไม่มีการพัฒนา การที่ครั้งหนึ่งของประเทศสมาชิกได้รับการสำรวจว่าเกิดการพัฒนาระบบการเมือง และวัฒนธรรมประชาธิปไตยถือว่าเป็นนิมิตหมายอันดีเพราะอย่างน้อยก็สอดคล้องไปกับแนวทางในพิมพ์เขียวของประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน นั่นคืออย่างน้อยประเทศสมาชิกครั้งหนึ่งมีโอกาสน้อยที่จะเกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์^{๑๘}

หากพิจารณาจากแง่มุมการสำรวจความอิสระทางการเมืองที่สำรวจโดย Freedom House ที่พิจารณาเสรีภาพในการมีการจัดประชาธิปไตยที่มีการเลือกตั้ง, มีการแข่งขันแบบหลายพรรคการเมือง, มีการรับรองสิทธิพลเมือง, มีอิสระในการรณรงค์หาเสียง, ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองในช่วงปี ๒๐๑๐ - ๑๕ พบว่าประเทศที่มีอิสระทางการเมืองบางส่วนมาตลอดคือ มาเลเซีย, ฟิลิปปินส์, และ สิงคโปร์ ส่วนประเทศที่ไม่มีอิสระทางการเมืองมาตลอดคือ กัมพูชา, ลาว, เมียนมาร์, และเวียดนาม ในขณะที่อินโดนีเซียมีอิสระทางการเมืองมากในช่วงปี ๒๐๑๐ - ๑๓ แต่พอถึงปี ๒๐๑๔ - ๑๕ ระดับความอิสระทางการเมืองกลายเป็นอิสระบางส่วน และสำหรับประเทศไทยมีอิสระทางการเมืองบางส่วนช่วงปี ๒๐๑๐ - ๑๔ และกลายเป็นไม่มีอิสระในปี ๒๐๑๕ กล่าวได้ว่า โอกาสของประเทศไทยมี “ความเสี่ยง” ต่อการเกิดความรุนแรงจากรัฐมากที่สุด เพราะจากทฤษฎีของฮาร์ฟฟ์ที่ว่า การเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองสู่แนวทาง

^{๑๗} The Economist Intelligence Unit, “Democracy Index 2014”, Cited by [https://www.eiu.com/public/topical_report.aspx?campaignid=Democracy0115], on March 10, 2016.

^{๑๘} David F. J. Campbell, The Basic Concept for the Democracy Ranking of the Quality of Democracy, (Vienna: Democracy Ranking, 2008), pp. 4-7, 30-35.

อำนาจนิยมจะเกิดการสร้างช่องทางสังคมที่เอื้อต่อการเริ่มต้นกระบวนการให้ความชอบธรรมต่อกระบวนการสร้างความเกลียดชังในสังคมในขณะที่ความเสี่ยงของกัมพูชา, ลาว, เมียนมาร์, และเวียดนามนั้นมีโอกาสสูงที่สุดเพราะพิจารณาประกอบจากปรากฏการณ์ในประวัติศาสตร์ รวมทั้งในปัจจุบันอำนาจตัดสินใจทางการเมืองกระจุกตัว^{๓๙}

จากประวัติศาสตร์ของความเกลียดชังของมนุษย์ในแทบทุกประเทศที่ถูกกระตุ้นเร้าด้วยการเมืองของยุคสงครามเย็นที่ประเทศสมาชิกอาเซียนก็หนีไม่พ้น มรดกของความเกลียดชังที่เกลียดกันจนถึงระดับสูงสุดคือฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ซึ่งแฝงอยู่ในประวัติศาสตร์ของแทบทุกประเทศ และนั่นหมายความว่าประเทศเกินครึ่งหนึ่งมีโอกาสเกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ถึง ๓ เท่า ซึ่งแม้ไม่เกิดขึ้นแต่ประเทศสมาชิกอาเซียนก็หนีไม่พ้นซึ่งแง่มุมของความเกลียดชังทางการเมือง หรือการทำลายล้างกลุ่มศัตรูทางการเมือง พฤติกรรมความรุนแรงแฝงเหล่านี้เป็นหนึ่งในวิธีทางในการทำลาย “ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง” ของ “ภายใน” ประเทศสมาชิกอาเซียน อันเป็นไปได้อย่างส่งผลต่อความสั่นคลอนของ “ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง” ของอาเซียนโดยรวมในอนาคต

๔. สรุป : ขันติธรรมกับความมั่นคงอาเซียน

การที่รากศัพท์ ขันติธรรมนั้นมีความหมายว่า “ความสามารถทางจิตใจของมนุษย์ในการจัดการทางความคิดว่าด้วยสิ่งใดสิ่งหนึ่ง” ซึ่งในความหมายของพุทธศาสนายุคแรกนั้น ขันติคือความสามารถจัดการความคิดของตนเองได้เมื่อประสบกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งนี้เอง ซึ่งเป็นที่มาของนิยามของขันติที่แปลว่า “ความอดกลั้น” ในเวลาต่อมา ทั้งนี้เพราะการที่มนุษย์จัดการตนเองได้นั้นจะนำมาซึ่งอาการสงบซึ่งตรงข้ามกับผู้จัดการไม่ได้ซึ่งจะแสดงออกถึงความโกรธ เกลียด ในสังคมพุทธศาสนาไทยขันติธรรมเป็นหลักธรรมหนึ่งที่ถูกเสนอให้นำมาปรับใช้ทั้งในทางสังคมและการเมือง อาทิ สุรพค ทวีศักดิ์ มองว่าการมีขันติธรรมทางสังคมและการเมืองเป็นการปฏิบัติที่สอดคล้องกับสังฆธรรมและเป้าหมายของชีวิตและสังคมการเมือง เพราะเป็นการปฏิบัติสอดคล้องกับสังฆธรรมที่ว่าธรรมชาติของสังคย่อมมีความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความเชื่อ ศาสนา ชาติพันธุ์ ฯลฯ แต่ในความแตกต่างเหล่านั้นต่างดำรงอยู่อย่างอิงอาศัยกันและกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ประสบการณ์ ภูมิปัญญา ซึ่งกันและกันสุรพคยังกล่าวถึง อัครคณูญสูตรที่บรรยายว่าเหตุผลที่มนุษย์มีการรวมตัวเป็นสังคมและมีระบบการเมืองการปกครองขึ้นเนื่องจากในสภาวะที่ต่างคนต่างอยู่อย่างไม่มีกฎกติกาไร้ศีลธรรม ทำให้ผู้คนมาตกลงเลือกผู้นำที่เรียกว่าสมมติราชเพื่อสร้างกติกากการอยู่ร่วมกันเพื่อเป้าหมายที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ความเป็นสังคมที่มีศีลธรรมซึ่งสังคมดังกล่าวนี้สมาชิกของสังคมมีขันติธรรมในความแตกต่างหลากหลายสุรพคเน้นย้ำว่าพุทธศาสนาสอนให้มนุษย์เข้มงวดกับตนเองมากกว่าเข้มงวดกับคนอื่นเมื่อตรวจสอบผู้อื่นก็ต้องตรวจสอบตนเองด้วยเมื่อถูกตรวจสอบวิพากษ์วิจารณ์ก็ต้องอดทนอดกลั้นโต้ตอบด้วยเหตุด้วยผลและความเป็นจริงมีจิตใจเข้มแข็ง หนักแน่น สงบเย็นและเมื่อเผชิญกับความขัดแย้งต่างๆ ทางสังคม รักษาสติอันจะก่อเกิดปัญญามองเห็นทางแก้ปัญหาด้วยหลักอหิงสาและสันติวิธี^{๔๐}

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) หรือสมณศักดิ์ปัจจุบันคือพระพรหมบัณฑิต กล่าวปาฐกถาพิเศษเรื่อง ธรรมะกับการเมืองว่า “การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ ทั้งการแสวงหาอำนาจ การ

^{๓๙} Freedom House, “Freedom in the World 2015”, Cited by [https://freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2015#.Vur05VlepVg]. on March 10, 2016.

^{๔๐} สุรพค ทวีศักดิ์, “ขันติธรรมทางสังคมและการเมือง”, ใน มติชนรายวัน, ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑๑๐๕๔. (๒๕๕๑, ๑๕ มิถุนายน), หน้า ๕.

รักษาอำนาจและการใช้อำนาจ ถ้ามีการเมืองไม่มีธรรมะแล้ว อำนาจจะอยู่ไม่ยั่งยืนธรรมะนี้เองทำให้นักการเมืองเป็นรัฐบุรุษและยั่งยืนได้หลักธรรมะที่ควรนำมาใช้ให้เกิดความสามัคคีและสงบสุขคือหลักขันติและหลักโสรจจะ โดยการนำขันติมาใช้จะช่วยให้มีการเมืองรู้จักยับยั้งตนเองให้ รู้จักฟังผู้อื่นเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง ยอมรับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นส่วนหลักโสรจจะ คือความสงบสงัดยอมทำให้คนเป็นคนที่ยอมรับเหตุผลกลายเป็นคนที่มองอะไรรอบด้านเข้าใจหลักความเป็นจริงของชีวิต เช่นการเลือกตั้งใครที่แพ้ต้องยอมรับความพ่ายแพ้ เป็นต้น” พระธรรมโกศาจารย์มองว่าหลักธรรมทั้งสองนี้สังคมการเมืองประชาธิปไตยไทยยังขาดอยู่ ไม่ว่าจะเป็นตัวผู้นำประเทศ หรือนักการเมืองเอง^{๒๑}

จากแผนงาน ๓ ประการของประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (Public Outreach and Civil Society Division, the ASEAN Secretariat คือ การสร้างค่านิยม และบรรทัดฐานร่วมกันพัฒนาการเมือง ระบบนิติรัฐ ธรรมาภิบาล ระบบกฎหมายและการตุลาการที่เป็นสากล รับรองสิทธิพลเมืองอาเซียนตามหลักสิทธิมนุษยชน ต่อต้านการคอร์รัปชันแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เพื่อพัฒนาวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตย สร้างนโยบายระหว่างประเทศสมาชิกให้มีลักษณะป้องกันความขัดแย้ง แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการทหาร ต่อต้านการก่อการร้าย พุดคุยหาทางออกให้ข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกที่คงไว้ซึ่งการเคารพหลักการต่างๆของรัฐ โคนเฉพาะอำนาจอธิปไตยเหนือเขตแดนของประเทศสมาชิกด้วย รวมไปถึงการสร้างความมั่นคงและการร่วมมือในเขตภูมิภาคแปซิฟิก และการสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่ที่เคยเกิดความขัดแย้งเพื่อเร่งสร้างการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลเมืองอาเซียนและ สร้างพลวัตความร่วมมือนอกภูมิภาคอาเซียนด้วยวิถีทางประชาธิปไตย

เมื่อร่วมพิจารณาจาก กฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Charter of ASEAN) ในอารัมภบท และหมวดที่ ๑ (ความมุ่งประสงค์และหลักการ) นั้นแสดงให้เห็นชัดเจนว่า อาเซียนพยายามสร้างหลักการแห่งประชาธิปไตย หลักนิติธรรมธรรมาภิบาล การเคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทว่าการที่กฎบัตรดังกล่าวไม่ใช่ข้อบังคับ หรือให้แนวทางการสร้างสรรค์ประชาธิปไตยของประเทศสมาชิก และจากการที่ระบบความคิด วัฒนธรรมและอุดมการณ์การปกครองในประเทศสมาชิกแตกต่างกัน^{๒๒} กล่าวในอีกทางหนึ่ง หากจะประสบผลสำเร็จ อาเซียนนั้นจะต้องเป็นการรวมตัวที่ต้อง “ทน” กับความต่างให้ได้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ จากประสบการณ์ของสหภาพยุโรป การทำให้ความอดทนอดกลั้นเกิดได้จริงนั้น นอกจากการที่ชาติในยุโรปที่จะขอรวมตัวเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปจะต้องมีพื้นฐานจากการเป็นประชาธิปไตยอยู่แล้ว จนทำให้การผลักดันความอดทนอดกลั้นซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมประชาธิปไตยเกิดขึ้นได้จริง^{๒๓} แต่ใน ค.ศ. ๒๐๐๘ ก็มีการผลักดันให้การอดทนอดกลั้นระหว่างชาติพันธุ์นั้นเกิดขึ้นได้จริงโดยการก่อตั้งองค์กรเอกชนสาธารณะที่ชื่อ “สภายุโรปว่าด้วยความอดกลั้นและปรองดอง (European Council on Tolerance and Reconciliation)”

สำหรับความทนต่อความต่างในโลกตะวันตกจะมีนัยว่าคือ “ระเบียบสังคม” โดยอาจจะมีย่ออื่นๆเพิ่มเติม อาทิ ศาสนาคริสต์ แนวคิดมนุษยนิยมและเสรีนิยม เข้ามาผสมผสาน ซึ่งนิยามในโลกตะวันตกก็เป็นผลผลิตจากการต่อรองทางอำนาจของสังคมรวมถึงโลกทัศน์ทางสังคมของคนยุโรปในแต่ละยุคสมัย ซึ่ง

^{๒๑} หน่วยเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, “ชี้การเมืองไทยต้องใช้หลักธรรมพัฒนา”, (๒๕๕๙, ๒๓ กรกฎาคม), เข้าถึงได้จาก [http://www.mcu.ac.th/site/news_in.php?group_id=1&NEWSID=1267]. เมื่อ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๒๒} ASEAN Charter, Cited by [http://www.asean.org/asean/asean-charter/]. on March 11, 2016.

^{๒๓} A European Framework National Statute For The Promotion Of Tolerance, Cited by [www.europarl.europa.eu]. on March 11, 2016.

ปัจจุบันนิยามดังกล่าวมีนัยคือ “การทนต่อความต่าง” และ “ปฏิเสธอำนาจของศาสนา” อันเป็นผลผลิตของวาทกรรมมนุษยนิยม และเสรีนิยมที่เข้ามาต่อรองทางอำนาจตั้งแต่ ศ.ต. ที่ ๑๕^{๒๔} ทว่าสำหรับนิยามของความทนต่อความต่างในสังคมไทยจะเข้าใจผ่านหลักขันติธรรมซึ่งจะถูกนิยามว่า “ความอดทนอดกลั้น” เป็นหลักมากกว่า ดังนั้นความท้าทายสำคัญของการปรับใช้ขันติธรรมกับความมั่นคงอาเซียนคือประชาคมอาเซียนจะทำให้ขันติธรรมนั้นมีผลในทางปฏิบัติอย่างไร หากจะใช้ไสร้จะ คำถามที่น่าสนใจคือจะถอดรื้อเหตุผลเรื่องผลประโยชน์ของชาติออกไปเพื่อเปิดพื้นที่ให้ผลประโยชน์ร่วมในความต่างอย่างไร และข้อสำคัญคือหากประชาคมอาเซียนต้องการผลักดันการเมืองและความมั่นคงด้วยหลักการแบบประชาธิปไตย ประชาคมอาเซียนก็ต้องตอบคำถามให้ได้ว่าการจะผลักดันวัฒนธรรมประชาธิปไตยเข้าไปสู่สังคมที่อาจจะมิวัฒนธรรมผิดฝาคิดตัวกับประชาธิปไตยนั้นจะทำอย่างไรนั่นเอง

บรรณานุกรม

- กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, รายงานของไทยเกี่ยวกับมุมมองความมั่นคงในภูมิภาคประจำปี ๒๕๕๕ ในกรอบ ASEAN Regional Forum. กรุงเทพฯ : กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๕.
- พิสิษฐกุล แก้วงาม, “ความเกลียดชัง : สำนวนทฤษฎีและข้อคิดเห็นบางประการ”, ใน เอกสารสืบเนื่องจากการประชุมเวทีวิจัยมนุษยศาสตร์ไทย ครั้งที่ ๘, ๒๕๕๗.
- พิสิษฐกุล แก้วงาม, การปรับใช้ขันติธรรมเพื่อสร้างความปรองดอง และบทเรียนบางประการจากการวางศาวิทยาว่าด้วย Toleration. ใน เอกสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ มจร. ครั้งที่ ๑, ๒๕๕๗.
- สุรพศ ทวีศักดิ์, “ขันติธรรมทางสังคมและการเมือง”, ใน มติชนรายวัน. ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑๑๐๕๔. ๒๕๕๑, ๑๕ มิถุนายน.
- หน่วยเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, “ชี้การเมืองไทยต้องใช้หลักธรรมพัฒนา”, (๒๕๕๙, ๒๓ กรกฎาคม), เข้าถึงได้จาก[http://www.mcu.ac.th/site/news_in.php?group_id=1&NEWS_ID=1267].
- A European Framework National Statute For The Promotion Of Tolerance, Cited by [www.europarl.europa.eu]. ASEAN Charter, Cited by [http://www.asean.org/asean/asean-charter/].
- ASEAN Human Rights Declaration. เข้าถึงได้จาก. [http://www.mfa.go.th/asean/th/other/2397/page-2.html]
- Campbell, D. F. J., The Basic Concept for the Democracy Ranking of the Quality of Democracy, Vienna: Democracy Ranking, 2008.
- Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, Paris, 9 December 1948.

^{๒๔} พิสสิษฐกุล แก้วงาม, การปรับใช้ขันติธรรมเพื่อสร้างความปรองดอง และบทเรียนบางประการจากการวางศาวิทยาว่าด้วย Toleration. ใน เอกสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ มจร. ครั้งที่ ๑. (๒๕๕๗).

- Freedom House, "Freedom in the World 2015", Cited by [<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2015#.Vur05VlepVg>].
- Genocide Watch, "Countries at Risk Report 2014", Cited by [<http://genocidewatch.net/alerts-2/new-alerts/>].
- Harff, B. and T. R. Gurr, "Toward Empirical Theory of Genocides and Politicides: Identification and Measurement of Cases since 1945", in *International Studies Quarterly* 32, September 1988.
- Harff, B., "Assessing Risks of Genocide and Politicide", in Monty G. Marshall and Ted R. Gurr (eds.), *Peace and Conflict* 2005. Cited by [http://www.genocidewatch.org/images/About_Gen_Assessing_Risks_of_Genocide_and_Politicide.pdf].
- Human Right Watch, "World Report 2015", Cited by [<https://www.hrw.org/world-report/2015>]
- Jary, D. and J. Jary. (ed.), *The Harper Collins Dictionary of Sociology*. New York: Harper Collins, 1991.
- Kressel, N. J., *Mass hate: the global rise of genocide and terror*. New York : Plenum Press, 2002.
- Kuper, A. and J. Kuper. (eds.), *The Social Science Encyclopedia*. London: Taylor & Francis, 1996.
- Lemkin, R., "Genocide - A Modern Crime", In *Free World* 9 (4), April 1945.
- Lemkin, R., "The Crime of Genocide", in *American Scholar* 15 (2), April 1946.
- Merton, R. K., *On Social Structure and Science*. Sztompka, P. (ed.), Chicago: University of Chicago Press, 1996.
- Perry, B., *In The Name of Hate : understanding hate crime*. Routhledge : London and New York, 2001.
- Public Outreach and Civil Society Division, the ASEAN Secretariat, "Capacity Building for the ASEAN Secretariat 2008 – 2015", Cited by [<http://www.cb-asec-project.de>].
- Sautman, B., "Cultural Genocide in International Context", in Sautman, B. *Cultural Genocide and Asians State Peripheries*, Basingstoke: New York : Palgrave Macmillan, 2006.
- The Economist Intelligence Unit, "Democracy Index 2014", Cited by [https://www.eiu.com/public/topical_report.aspx?campaignid=Democracy0115].
- Wolff, K. H., "For a Sociology of Evil", in *Journal of Social*. (Issues 25, 1969).

คำสั่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่ ๕๙ / ๒๕๕๙

เรื่อง แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความวิชาการ (Peer Review)
ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๓ ระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๑
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

เพื่อให้การดำเนินการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๓ ระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น เรื่อง “พุทธบูรณาการกับการวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน (Integration of Buddhism with research to develop a sustainable society)” ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายของมหาวิทยาลัย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ (๑) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความวิชาการ (Peer Review) ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๓ ระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ประกอบด้วย

๑. ผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

๑. พระพรหมบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.
๒. พระศรีคัมภีร์ญาณ, รองศาสตราจารย์ ดร.
๓. พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รองศาสตราจารย์ ดร.
๔. พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, รองศาสตราจารย์
๕. พระมหาสมบุญ วุฑฺฒิกโร, ดร.
๖. พระมหาสุทิตย์ อาภาภโร, ดร.
๗. พระครูภาวนาโพธิคุณ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
๘. พระมหามิตร ฐิตปญฺโญ, ผศ.ดร.
๙. พระครูสถิตคัมภีร์ญาณ, วิ. ดร.
๑๐. พระมหาธานินทร์ อาทิตฺตโร, ดร.
๑๑. พระมหาโยธิน โยธโก, ผศ.
๑๒. พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปญฺโญ, ดร.
๑๓. ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง
๑๔. ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์
๑๕. รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู
๑๖. รองศาสตราจารย์ ดร.เอกฉัตร จารุเมธีชน
๑๗. รองศาสตราจารย์ ดร.โสวิทย์ บำรุงภักดิ์
๑๘. รองศาสตราจารย์ ดร.คิปปิ วิสุทธางกูร
๑๙. รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

๑๕. รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก
๑๖. รองศาสตราจารย์อุดม บัวศรี
๑๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม
๑๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ ภูัสกุล
๑๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย ยวดศรี
๒๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิน ทองปั้น
๒๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน
๒๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ทองดี
๒๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรุต สีกา
๒๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพรรณ วงศ์พรพจน์
๒๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พลเภา เพ็งวิภาส
๒๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกอบ มีโคตรกอง
๒๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส
๒๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวรรค์ สุวรรณธาดา
๒๙. ดร.นิเทศ สนั่นนารี
๓๐. ดร.ปัญญา คล้ายเดช
๓๑. ดร.สุรพล พรหมกุล
๓๒. ดร.นิรัช เรืองแสน
๓๓. ร.ต.ดร.वलันต์ ศรีสอาด
๓๔. ดร.สมปอง ขาสึงแก้ว
๓๕. ดร.ธวัชรัตน์ แดงหาญ

๒. ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

๑. ศาสตราจารย์ ดร.สมภาร พรหมทา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒. ศาสตราจารย์ ดร.วัชร งามจิตรเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๓. ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๔. รองศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราชญ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๕. รองศาสตราจารย์ ดร.พรอัมรินทร์ พรหมเกิด	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๖. รองศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อาษานาม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๗. รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา อารีรัตน์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๘. รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยญา อภิบาลกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๙. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
๑๐. รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
๑๑. รองศาสตราจารย์ ดร.ทนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๑๒. รองศาสตราจารย์ ดร.ประจิตร มหาหิง	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๑๓. รองศาสตราจารย์ ดร.สำเร็จ ยุธชัย	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๑๔. รองศาสตราจารย์ ดร.ภมร ชื่นจันต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
๑๕. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑๖. รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ บัวสุข	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๑๗. รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพินาย	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
๑๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง พันธจันทร์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
๑๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวัฒน์ โพธิ์सान	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
๒๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
๒๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ เรือนนงการ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
๒๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๒๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐศักดิ์ อนันตธีรกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๒๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หอมหวล บัระภา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๒๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิยุทธ์ จำรัสพันธ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๒๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วหานาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
๒๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวรรค์ ศิริกาญจนารมณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
๒๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ คำศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
๒๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
๓๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ สุวรรณชัยรบ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
๓๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บุญเกิด	มหาวิทยาลัยบูรพา
๓๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาคร พรหมโคตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
๓๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนันต์จารย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๓๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพล บุตตาสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
๓๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ	วิทยาลัยกองทัพบก
๓๖. รองศาสตราจารย์วิไลวัฒน์ กฤษณภูติ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๓๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นเรศ สุรสิทธิ์	นักวิชาการอิสระ
๓๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
๓๙. ดร.วิเชียร แสนมี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๔๐. ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
๔๑. ดร.พิษณุ บุญนิยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๔๒. ดร.รุ่งนภา กิตติลาภ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๔๓. ดร.พงษ์ศักดิ์ ดรพินิจ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๔๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สัญญา สะสอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๔๕. ดร.ศักดิ์ชัย โพธิ์สัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
๔๖. ดร.ทักษิณา ไกรราช	วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม
๔๗. พระครูปริยัติสาทร, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๔๘. พระมหาวิเชียร วชิรธมโม, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป